

**TOETS AAN NATUURWETGEVING VAN PLAN VERBREIDING
HOOFDWATERGANG DE LOET NABIJ GOUDMIJNTJE**

definitief

Opdrachtgever:

contactpersoon
adres:

**Hoogheemraadschap van Schieland en de
Krimpenerwaard**

De heer S. Retel
Postbus 4059
3006 AB ROTTERDAM

RPS advies- en ingenieursbureau bv

projectnummer:
projectleider:
auteur:
datum:
aantal pagina's:
referentie:

NC13190111
De heer ir. J. Hakkens
De heer drs. M. van der Linden
21 oktober 2013
28 pagina's (excl. bijlagen)
R195/NC13190111

paraaf voor akkoord:

ba
ms

drs. M. van der Linden
adviseur Ecologie

ir. J. Hakkens
Projectleider Ecologie

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	4
1.1. Aanleiding.....	4
1.2. Doel natuurtoets	4
1.3. Flora- en faunawet in het kort	4
1.4. Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het kort	5
2. WERKWIJZE NATUURTOETS	6
2.1. Beschrijving van de voorgenomen ingreep	6
2.2. Gegevensverzameling	6
2.2.1. Gegevens van derden.....	6
2.2.2. Zelf verzamelde veldgegevens beschermde soorten.....	6
2.2.3. Zelf verzamelde veldgegevens biotopen.....	6
2.3. Effectbepaling voorgenomen werkzaamheden en veranderingen.....	6
2.4. Bepaling mitigerende en compenserende maatregelen	7
2.5. Toetsing aan Flora- en faunawet en EHS-regels.....	7
3. BESCHRIJVING VAN HET PROJECT.....	8
3.1. Ligging van het projectgebied	8
3.2. Ligging t.o.v. beschermde natuur en landschap	8
3.3. Ontwerp en werkzaamheden	9
4. INVENTARISATIERESULTATEN	11
4.1. Beschikbare gegevens.....	11
4.2. Veldinventarisatie	11
4.2.1. Tijdstip en uitvoerende.....	11
4.2.2. Gehanteerd inventarisatieprotocollen.....	11
4.3. Aanwezige biotopen.....	12
4.4. Aanwezige of te verwachten soorten	13
4.4.1. Vaatplanten.....	13
4.4.2. Zoogdiersoorten.....	14
4.4.3. Broedvogels.....	14
4.4.4. Reptielen.....	14
4.4.5. Amfibieën.....	14
4.4.6. Vissen.....	15
4.4.7. Insecten.....	15
4.4.8. Weekdieren.....	16
5. EFFECTBEPALING	17
5.1. Relevante werkzaamheden.....	17
5.2. Effecten op soorten in het licht van de Flora- en faunawet.....	17
5.2.1. Inleiding.....	17
5.2.2. Vleermuizen.....	17
5.2.3. Broedvogels.....	18
5.2.4. Amfibieën.....	18
5.2.5. Vissen.....	18
5.3. Effecten in het kader van de EHS.....	19
6. MAATREGELEN.....	20
6.1. Inleiding	20
6.2. Algemene voorzorgsmaatregelen	20
6.3. Op soorten(groepen) gerichte maatregelen.....	20
6.3.1. Rugstreeppad.....	20
6.3.2. Grote modderkruiper en bittervoorn.....	20

6.4.	Goedgekeurde gedragscodes.....	21
7.	TOETSING AAN DE RELEVANTE NATUURBESCHERMINGSWETGEVING	22
7.1.	Flora- en faunawet	22
7.1.1.	Wettelijk belang van het project.....	22
7.1.2.	Alternatievenafweging.....	22
7.2.	Wet- en regelgeving EHS.....	23
8.	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	24
8.1.	Samenvatting	24
8.1.1.	Aanleiding.....	24
8.1.2.	Toetsingskaders.....	24
8.1.3.	Aanwezige beschermde natuurwaarden.....	24
8.1.4.	Toets aan de Flora- en faunawet.....	24
8.1.5.	Toets aan de EHS-wet- en regelgeving.....	25
8.2.	Conclusie.....	25
8.3.	Aanbevelingen en advies	25
9.	ONTHEFFINGSAANVRAAG	26
9.1.	Soorten en wetsartikelen.....	26
9.1.1.	Soorten.....	26
9.1.2.	Van toepassing zijnde wetsartikel.....	26
9.1.3.	Niet van toepassing zijnde wetsartikel.....	26
9.2.	Procedure en tijdpad ontheffingsaanvraag	26
10.	BRONNEN.....	28

BIJLAGEN:

1 Natuurwetgeving

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) is voornemens om een deel van de hoofdwatgang De Loet ter hoogte van het natuurgebied Het Goudmijntje (nabij het kruispunt Breekade – C.G. Roosweg) te verbreden. Deze verbreding maakt deel uit van het maatregelenpakket in het kader van het Veenweidepact en staat beschreven in het Watergebiedsplan Krimpenerwaard. Onderdeel van dit watergebiedsplan is een pakket aan maatregelen waarmee een basiswatersysteem voor de Krimpenerwaard moet worden gerealiseerd. Dit watersysteem faciliteert de huidige functies, maar ook de geplande natuurontwikkeling in het gebied.

Met de voorgenomen verbreding worden de functies van de hoofdwatgang geoptimaliseerd. Deze voldoet nu niet aan de eisen van HHSK. Omdat de hoofdwatgang krappier is gedimensioneerd dan in de huidige omstandigheden noodzakelijk, is de stroomsnelheid te hoog. Door realisatie van gemaal Hillekade (ten oosten van het projectgebied) is bovendien de afvoerfunctie van de betreffende hoofdwatgang toegenomen.

1.2. Doel natuurtoets

Bij ruimtelijke ingrepen als de voorgenomen verbreding van de hoofdwatgang moet worden getoetst of er sprake is van strijdigheid met de Nederlandse natuurwetgeving. Zoals altijd moet daarbij rekening worden gehouden met de Flora- en faunawet (zie ook bijlage 1). Vanwege de ligging van het projectgebied in de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS, zie figuur 3.2) is in dit geval ook de wet- en regelgeving met betrekking tot de EHS relevant. Omdat het projectgebied niet in of nabij een Natura 2000-gebied ligt, is de Natuurbeschermingswet niet van toepassing.

Het doel van de natuurtoets is het in beeld brengen van de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten en landschapswaarden in en om het projectgebied. Deze informatie is nodig om vervolgens te bepalen of negatieve effecten door de voorgenomen ingreep kunnen worden uitgesloten of niet. In het eerste geval kan begonnen worden met de werkzaamheden, met inachtneming van de regels voor de algemene zorgplicht. In het tweede geval is nader onderzoek nodig en mogelijk ook een aanvraag van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of instemming met betrekking tot de EHS. Ook kunnen aan de hand van de verkregen informatie, indien nodig, compenserende dan wel mitigerende maatregelen worden voorgesteld.

Dit rapport heeft verschillende functies. Enerzijds wordt hiermee verslag gedaan aan de initiatiefnemer (HHSK) van het uitgevoerde onderzoek naar beschermde natuurwaarden in het projectgebied. Daarbij wordt ook aangegeven welke maatregelen en vervolgstappen genomen moeten worden voor een correcte uitvoering van het project.

Anderzijds bevat dit rapport de ecologische onderbouwing voor een ontheffingsaanvraag bij het bevoegd gezag. Er is getracht om voor beide partijen een begrijpelijk en volledig rapportage op te stellen van de aanwezige natuurwaarden en de te verwachte effecten van de ingreep op de beschermde soorten.

1.3. Flora- en faunawet in het kort

De Flora- en faunawet is gericht op de duurzame instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten en is sinds 1 april 2002 in werking. Deze wet heeft een aantal verbodsbepalingen, maar ook voorwaarden waaronder bepaalde handelingen mogen plaatsvinden. De Flora- en faunawet geeft uitvoering aan de nationale en internationale doelstellingen voor de natuurbescherming in Nederland, samen met de Natuurbeschermingswet. De via de Flora- en faunawet beschermde soorten zijn in drie categorieën onderverdeeld:

- tabel 1 - algemene soorten;
- tabel 2 - overige soorten;
- tabel 3 - soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn of in bijlage 1 van de AMvB en vogels.

Voor soorten uit tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht zolang er zorgvuldig gehandeld wordt. Soorten uit tabellen 2 en 3 genieten een zwaarder beschermingsregime. Ten aanzien van beschermde soorten uit de beschermingsregimes van tabel 2 en 3 van de AMvB geldt voor bepaalde activiteiten een vrijstellingsbesluit, mits wordt gewerkt volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. Het gaat hierbij om de volgende activiteiten:

- Bij tabel 2-soorten: activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling. Voor alle overige activiteiten dient altijd een Flora- en faunawet ontheffing te worden aangevraagd.
- Bij tabel 3-soorten: activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling. Voor alle overige activiteiten (dus ook ruimtelijke ontwikkelingen) dient altijd een Flora- en faunawet ontheffing te worden aangevraagd.

1.4. Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het kort

Door grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zijn in het verleden veel natuurgebieden in Nederland verloren gegaan, dan wel versnipperd geraakt en zijn de verbindingen ertussen verdwenen. Om de natuur in Nederland weer te versterken en tot een goed functionerend netwerk te maken, wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerealiseerd, als netwerk van bestaande en nieuwe natuur.

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het Nee, tenzij-regime. Indien een voorgenomen ingreep de Nee, tenzij-toets met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, waarbij de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het Nee, tenzij-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Ruimtelijke ingrepen in de EHS met negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Zo'n project kan alleen doorgaan, als die negatieve effecten worden gemitigeerd of als er geen reële alternatieven mogelijk zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen.

2. WERKWIJZE NATUURTOETS

2.1. Beschrijving van de voorgenomen ingreep

De ligging en de begrenzing van het projectgebied worden omschreven, onder andere aan de hand van de topografische kaart. Ook wordt aangegeven hoe het projectgebied ligt ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS). Daarnaast wordt de ingreep zelf beschreven, in de zin van de wijze en van de periode en fasering van de uitvoering, welke werkzaamheden dat behelst en welk materieel en materiaal daarbij worden toegepast.

2.2. Gegevensverzameling

De basis voor de natuurtoets wordt gevormd door gegevens over het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten in het projectgebied. Deze gegevens zijn langs twee lijnen verzameld, die hieronder in algemene zin worden besproken. In hoofdstuk vier wordt beschreven hoe deze inventarisatie in dit concrete onderzoek is uitgevoerd.

2.2.1. Gegevens van derden

Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren reeds onderzocht op aanwezige beschermde soorten. Meestal worden de gegevens van deze onderzoeken gepubliceerd in analoge rapportages en soortverspreidingsatlassen, of op internet. Deze bronnen geven inzicht in de aanwezige beschermde soorten in het projectgebied of in de directe omgeving ervan.

Meestal worden deze gegevens op uurhok (5*5km)- of kilometerhokniveau weergegeven. Hiermee is dan nog niet met zekerheid bekend of de betreffende planten- of diersoort ook daadwerkelijk in het projectgebied voorkomt (bijvoorbeeld doordat het projectgebied klein van oppervlakte is) en wat de functie van het gebied is voor deze soort.

Daarnaast kan het voorkomen dat gebieden niet onderzocht zijn (of slechts op enkele soortgroepen), of dat de verspreidingsgegevens niet openbaar beschikbaar zijn.

2.2.2. Zelf verzamelde veldgegevens beschermde soorten

Een essentiële bron van inzicht in het voorkomen van beschermde natuurwaarden is een zelf uitgevoerde veldinventarisatie. Hiermee kan het voorkomen van planten- en diersoorten met zekerheid worden vastgesteld via directe of indirecte waarneming (sporen).

Tijdens de veldinventarisatie wordt gericht onderzoek gedaan naar de verschillende beschermde en bedreigde natuurwaarden in het projectgebied. Hiervoor worden beschikbare, goedgekeurde en algemeen geaccepteerde inventarisatieprotocollen toegepast om een volledig beeld te verkrijgen van de aanwezige soorten en de functie van het gebied voor deze soort.

2.2.3. Zelf verzamelde veldgegevens biotopen

Door de biotopen in het projectgebied te inventariseren en te beschrijven kan beoordeeld worden wat de functie en de kwaliteit van het gebied is voor de aanwezige beschermde soorten. Daarnaast kan beoordeeld worden of soorten die vermeld worden in de bestaande gegevens ook daadwerkelijk in het gebied verwacht mag worden.

2.3. Effectbepaling voorgenomen werkzaamheden en veranderingen

In een volgende stap is een ecologische analyse uitgevoerd van welke effecten de voorgenomen werkzaamheden kunnen hebben op de beschermde natuurwaarden. Dit is gebeurd op grond van het verkregen inzicht in de aanwezigheid van natuurwaarden en van de aard van de ingreep. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen verwachte tijdelijke effecten en effecten op langere termijn.

2.4. Bepaling mitigerende en compenserende maatregelen

Negatieve effecten op beschermde soorten kunnen allereerst voorkomen worden door voorzorgsmaatregelen te nemen. Wanneer negatieve effecten als gevolg van de uit te voeren werkzaamheden toch niet uit te sluiten zijn, dienen mitigerende dan wel compenserende maatregelen te worden opgesteld en toegepast om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen.

De mitigerende maatregelen sluiten aan op maatregelen die zijn opgenomen in de goedgekeurde gedragscodes en in de soortenstandaards die zijn opgesteld door de Overheid. Wanneer betreffende werkzaamheden overeenkomen met de werkzaamheden waar een gedragscode voor is opgesteld kan die betreffende gedragscode worden gehanteerd.

2.5. Toetsing aan Flora- en faunawet en EHS-regels

Het Hoogheemraadschap werkt conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen. Maar wanneer negatieve effecten op streng beschermde (tabel 3 Flora- en faunawet) soorten niet uitgesloten kunnen worden, moet ook dan een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Daarvoor moet ook duidelijk worden gemaakt wat het wettelijk belang van de voorgenomen ingreep is, moeten mogelijke alternatieven moeten worden afgewogen en moet getoetst worden of de gunstige staat van instandhouding van de soort in gevaar komt. Ten aanzien van de wet- en regelgeving van de EHS dient aannemelijk gemaakt te worden dat de ingreep geen negatieve effecten heeft op de toegekende natuur- en landschapswaarden.

3. BESCHRIJVING VAN HET PROJECT

3.1. Ligging van het projectgebied

Het projectgebied (figuur 3.1, zie ook figuur 3.3) is een traject van ongeveer 200 m lang, in en langs de hoofdwatgang de Loet nabij de kruising van de Breekade en de C.G. Roosweg.

Het projectgebied is gelegen in de gemeente Ouderkerk aan den IJssel, de Loet zelf ligt in de gemeente Nederlek (beide in de provincie Zuid-Holland).

Op de topografische kaart ligt het projectgebied aan de uiterste oostrand van kilometerhok 103-437.

Figuur 3.1 (links): ligging projectgebied in de rode ovaal (CC by 3.0 Kadaster)

3.2. Ligging t.o.v. beschermde natuur en landschap

Figuur 3.2 geeft de onderdelen van de provinciale EHS en Natura 2000 aan die liggen in een cirkel met een straal van 3 km om het projectgebied heen.

Figuur 3.2: Natura 2000-gebied en EHS binnen een straal van 3 km rondom het projectgebied (bij rode pijl). Bron: Synbiosis-Alterra.

Links: in het uiterste zuiden van de cirkel ligt een klein deel van het Natura 2000-gebied 'Boezems Kinderdijk' (in rood). Rechts: onderdelen van de EHS (in groen).

Uit de figuur blijkt dat het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied dat van 'De Boezems van Kinderdijk' is: de noordgrens daarvan ligt ongeveer 3 km zuidelijk van het projectgebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen (veel) verder weg.

Het projectgebied zelf is het meest westelijke onderdeel van 'Het Beijersche', een uitgestrekt EHS-gebied met beleidsdoel 'bestaande natuur en prioritaire nieuwe natuur'. Binnen de straal van 3 km liggen nog enkele andere EHS-onderdelen, alle met dezelfde beleidsdoelen.

3.3. Ontwerp en werkzaamheden

3.3.1. Ontwerp

De Loet is een hoofdwatgang. De verbreding betreft de noordwestelijke oever van de watgang in de richting van het fietspad op de Achter Hillekade (het fietspad zelf wordt niet verlegd). Zoals figuur 3.3 aangeeft, wordt de oever over maximaal 5 m breedte verlegd. In het zuidwestelijke einde van het traject loopt de verbreding tot 0 m terug, tot op de huidige oeverlijn. De totale lengte van het traject bedraagt 180 m: 160 m aaneengesloten plus een eilandje van in het noorden van het traject met een lengte van 20 m.

Figuur 3.3 verbredingstraject van de Loet, in het gele vlak. Inzet: luchtfoto van het traject, met duidelijk zichtbaar de bomenrij tussen de Loet en het fietspad.

3.3.2. Werkzaamheden

De wilgenrij tussen de huidige noordwestelijke oever van de Loet en het fietspad (zie ook figuur 3.3) wordt over de gehele lengte van het projectgebied verwijderd.

Het nieuwe oevertalud wordt aangelegd met een helling van 1:2, eventueel met een beschoeiing ter ondersteuning van de resterende berm van het fietspad.

De huidige oeverlijn wordt als allerlaatste weggegraven. Ofwel: eerst wordt voor de verbreding het gedeelte op het land uitgevoerd, inclusief het profiel van de nieuwe oever. Van de huidige oever wordt hierbij een strook van ongeveer een meter intact gelaten, of zoveel minder als met het oog op de oeverstabiliteit mogelijk is. Deze oeverstrook wordt als allerlaatste weggegraven, waarmee de verstoring in het huidige watermilieu (zoals door vertroebeling) tot een minimum beperkt blijft.

Transport- en opslagactiviteiten gebeuren op het fietspad en in de grasbermen aan weerszijden daarvan. De huidige oever wordt daarbij nauwgezet ontzien. In de Loet zelf en aan de zuidoost oever daarvan vinden geheel geen werkzaamheden plaats.

In het plan van aanpak is ook opgenomen dat de berm én de ondergroei van de te kappen wilgenrij zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk vóór eind oktober, geheel kort wordt gemaaid en tot aan het begin van de werkzaamheden zo wordt gehouden. Alle mogelijke overwinteringsplaatsen voor rugstreeppadden en andere amfibieën, als tegels, houtblokken en dode stammen, worden daarbij grondig verwijderd. Hiermee wordt de strook vóór de overwinteringsperiode ongeschikt gemaakt als overwinteringsgebied.

De uitvoering van de werkzaamheden is gepland in de maanden januari en februari 2014.

4. INVENTARISATIERESULTATEN

4.1. Beschikbare gegevens

Voor deze natuurtoets is gebruik gemaakt van de in tabel 4.1 vermelde bronnen. Omdat het projectgebied aan de oostelijke rand van een 5x5-kmhok ligt, is ook gekeken naar vermeldingen in het oostelijk aangrenzende 5x5-kmhok.

Tabel 4.1: gebruikte bronnen ten behoeve van soortverspreidingsgegevens

Soortgroep	Bron(nen)
Vaatplanten	FLORON Verspreidingsatlas Planten <i>online</i> , Waarneming.nl
Zoogdieren	Zoogdieratlas.nl, Waarneming.nl
Vogels	Waarneming.nl
Reptielen	Atlas amfibieën en reptielen, Waarneming.nl
Amfibieën	Atlas amfibieën en reptielen, Waarneming.nl
Vissen	Visatlas Zuid-Holland, Waarneming.nl
Insecten	Libellenet.nl, Waarneming.nl
Weekdieren	Anemoon.org

4.2. Veldinventarisatie

4.2.1. Tijdstip en uitvoerende

Voor deze natuurtoets heeft Martin Waanders, vakmatig ecooloog bij RPS advies- en ingenieursbureau bv, op 21 augustus 2013 veldonderzoek uitgevoerd vanaf het land. Daarbij zijn alle beschermde soorten genoteerd die zijn waargenomen via zicht of gehoor of via indirecte sporen als pootafdrukken, uitwerpselen, markeerplekken en nesten. Bij al het veldwerk zijn goedgekeurde en algemeen geaccepteerde inventarisatieprotocollen toegepast.

Op 4 september 2013 is de hoofdwatgang dekkend op vissen bemonsterd door Ermo Visserij. Dit is gebeurd met behulp van een elektro-visapparaat vanuit de boot. Omdat de beschermde vissoorten vooral beschutting zoeken onder de (beschaduwde) oevers, is onder beide oevers een drie meter brede strook om de vijf meter bemonsterd.

4.2.2. Gehanteerd inventarisatieprotocollen

Voor de veldinventarisatie is de onderzoeksontheffing gebruikt die aan de leden van Netwerk Groene Bureaus is verleend (FF/75A/2010/003). Hieruit zijn de volgende inventarisatieprotocollen gehanteerd:

- Ongewervelden, protocol EIS-Nederland;
- Amfibieën; geluidswaarnemingen, zichtwaarnemingen, vangen met schepnet, protocol RAVON;
- Reptielen; zichtwaarnemingen, protocol RAVON;
- Zoogdieren, vogels, vlinders, libellen, planten; zichtwaarnemingen.

Het bedrijf Ermo Visserij heeft voor zijn werk een eigen vergunning c.q. ontheffing en heeft in gevolge daarvan het veldbezoek van te voren aangekondigd bij bevoegd gezag.

Daarnaast zijn de richtlijnen voor onderzoek naar op aan- of afwezigheid van soorten gehanteerd uit de beschikbare soortenstandaards.

4.3. Aanwezige biotopen

Het projectgebied in strikte zin bestaat uit drie biotopen. Omdat ecologisch gezien de zuidoever een geheel vormt met hoofdwatgang en noordoever, wordt deze als vierde biotoop meegerekend. Deze vier biotopen zijn:

- de zuidoever, die met riet, struweel en ruigte een geheel vormt met een moerassige bosschage met diverse struweel- en boomsoorten (gewone inheemse soorten, als zwarte els, es, ruwe berk) en een ondergroei van de algemene ruigtekruiden die in dergelijke situaties 'thuishoren';
- de hoofdwatgang, met een plaatselijk ontwikkeld kroosdek (zie figuur 4.1) en verder weinig wortelende waterplanten op pleksgewijs gele plomp na;
- de noordoever van de Loet in het projectgebied bestaat uit een één struik brede houtsingel van ongeveer 5 m hoge wilgen, met ondergroei van riet en algemene ruigtesoorten (zie foto's in figuur 4.3, volgende pagina); in het noordelijke deel van dit traject staan in deze rij wilgen op enige afstand van elkaar nog twee wintereiken van zo'n tien jaar oud; de rij wilgen maakt deel uit van een zich ruim een kilometer lang noordoostwaarts voortzettende wilgensingel (zie figuur 4.2);
- de berm ten zuiden van het fietspad, begroeid met zeer algemene graslandsoorten.

Figuur 4.1 (boven): beeld van de hoofdwatgang met kroosdek
Figuur 4.2 (onder): projectgebied (langs bebost terrein) met rij wilgen en voortzetting daarvan verder oostwaarts (bron: Bingmaps)

foto 1 noordelijk deel berm en oever

foto 2 middendeel berm en oever

foto 3 middendeel berm en oever

foto 4 zuidelijk deel berm en oever

Figuur 4.3: beelden van de noordoever op vier plaatsen

4.4. Aanwezige of te verwachten soorten

Hieronder wordt op grond van bureaustudie en veldinventarisatie beschreven welke beschermde of bedreigde soorten in het gebied voorkomen of verwacht kunnen worden. Per soort wordt aangegeven wat de functie van het projectgebied is voor deze soort, in termen van bijvoorbeeld volledig leefgebied, voortplanting- of foerageergebied.

Enkele soorten komen volgens de bureaustudie in of nabij het projectgebied voor, maar zijn tijdens de veldinventarisatie niet aangetroffen. Voor deze soorten wordt aan de hand van de inventarisatie van de biotopen bepaald of zij in het projectgebied een geschikt leefgebied hebben of niet, en dus of zij er aanwezig geacht mogen worden of niet. Als dit laatste het geval is zal de betreffende soort niet verder meer worden behandeld in deze rapportage.

Tabel 4.1 aan het einde van deze paragraaf geeft alle aanwezige en te verwachten beschermde soorten.

4.4.1. Vaatplanten

Van de groep inheemse vaatplanten komen in het projectgebied en omgeving alleen voor Nederland (zeer) algemene, niet in de Flora- en faunawet beschermde soorten voor. De biotopen in het projectgebied zijn ook niet van dien aard dat beschermde plantensoorten aanwezig geacht kunnen worden.

Ook de twee eiken langs de oever (zie § 4.1) vallen onder de soorten zonder Flora- en faunawetbescherming. De enige bescherming die deze twee bomen genieten, samen met andere bomen in het projectgebied, is mogelijk via een gemeentelijke kapvergunningplicht.

4.4.2. Zoogdiersoorten

Vier vleermuissoorten worden vermeld in de onderzochte literatuurbronnen en websites: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. Het projectgebied heeft voor deze soorten geen functie als verblijfplaats: geschikte boomholten zijn tijdens het recente veldwerk niet waargenomen.

Maar het projectgebied is wel het geschikt als foerageergebied, voor alle vier de soorten. Boven de hoofdwatgang jaagt de watervleermuis, de andere soorten tussen en rondom bomen en struvelen. Bovendien zijn de wilgenrijen om en nabij het projectgebied geschikt als vliegroute tussen verblijfplaats (elders) en het foerageergebied. Naar verwachting maken de genoemde vleermuissoorten dan ook in deze zin gebruik van het gebied.

Waterspitsmuis wordt in de geraadpleegde bronnen niet vermeld voor het projectgebied en omgeving. In het projectgebied (oever en hoofdwatgang) lijkt weliswaar voldoende beschutting aanwezig, maar de macrofauna-dichtheid blijkt er te laag om het gebied geschikt te maken voor deze soort. Alleen enkele waterslaksoorten zijn er in lage dichtheden aangetroffen. Waterspitsmuis komt dus niet voor in het projectgebied.

Andere strenger beschermde zoogdiersoorten zijn niet in de bronnen gevonden, noch tijdens het veldwerk waargenomen.

4.4.3. Broedvogels

Voor de waarneming van broedvogels was het in augustus grotendeels te laat. Enkele soorten zijn waargenomen tijdens de veldinventarisatie: fitis, tjiftjaf, vink en merel. Maar gezien de grote variatie aan nestgelegenheden in vooral de houtige biotopen, maar ook aan de oevers, zullen er zeker ook tal van andere vogelsoorten tot broeden kunnen komen.

Vogelsoorten die afhankelijk zijn van een jaarrond beschermde nestgelegenheid zijn in de bronnen noch tijdens het veldwerk aangetroffen. Ook die jaarrond beschermde nestplaatsen zelf (holen dan wel horsten) zijn in geen van de bomen in het projectgebied aangetroffen.

4.4.4. Reptielen

Noch in de onderzochte bronnen noch tijdens het veldwerk zijn reptielen aangetroffen. Ook tijdens de veldinventarisatie zijn van deze soort geen sporen als broedhopen of vervellingshuiden aangetroffen. Het projectgebied is voor de soort daarom geen verblijfsgebied. Op een afstand van enkele kilometers is de ringslang wel waargenomen. Het is wel mogelijk dat deze mobiele soort het gebied gebruikt als doortrek- of foerageergebied.

4.4.5. Amfibieën

In de onderzochte bronnen worden twee beschermde soorten vermeld voor het 5x5km-hok waarin het projectgebied ligt: kleine watersalamander (tabel 2-soort) en rugstreeppad (tabel 3-soort). Beide soorten zijn bij het veldwerk niet waargenomen.

Van de kleine watersalamander is het gezien de biotopen aannemelijk dat ze in het projectgebied voorkomt.

De rugstreeppad zal in het voortplantingsseizoen voorkomen in het aangrenzende grasland (aan de noordzijde van het fietspad) en de daar aanwezige sloten. De hoofdwatgang is voor deze soort te groot en daarmee ongeschikt als voortplantingsgebied. Het struweel in het projectgebied tussen de Loet en het fietspad kan de soort echter wel een geschikte overwinteringsplaats bieden.

Tabel 4.1: waarnemingen tijdens het veldwerk (onderstreept) en door derden (ontleend aan bronnen) van beschermde dan wel bedreigde diersoorten in en om het projectgebied

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Tabelnr. Flora- en faunawet*	Vogel-/ Habitat-richtlijn**	Rode lijst
Zoogdieren				
<i>Pipistrellus nathusii</i>	ruige dwergvleermuis	3	IV	-
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	gewone dwergvleermuis	3	IV	-
<i>Eptesicus serotinus</i>	laativlieger	3	IV	-
<i>Myotis daubentonii</i>	watervleermuis	3	IV	-
Broedvogels				
<i>Phylloscopus trochilus</i>	<u>fitis</u>	2	-	-
<i>Phylloscopus collybita</i>	<u>tijftiaf</u>	2	-	-
<i>Fringilla coelebs</i>	<u>vink</u>	2	-	-
<i>Turdus merula</i>	<u>merel</u>	2	-	-
andere broedvogelsoorten		2	-	-
Amfibieën				
<i>Lissotriton vulgaris</i>	kleine watersalamander	1		
<i>Bufo calamita</i>	rugstreeppad	3	IV	-
Vissen				
<i>Rhodeus amarus</i>	<u>bittervoorn</u>	3	II	kwetsbaar
<i>Cobitis taenia</i>	<u>kleine modderkruiper</u>	2	II	-
<i>Misgurnus fossilis</i>	<u>grote modderkruiper</u>	3	II	kwetsbaar

(* tabel 1: algemene soorten, tabel 2: overige soorten en tabel 3: soorten bijlage 1 AMvB. ** Habitatrichtlijn II: soorten van Europees belang, IV: verbod op verstoren of vernietigen van de soort en zijn leefgebied)

4.4.6. Vissen

In de onderzochte bronnen worden voor de omgeving van het projectgebied twee beschermde vissoorten gemeld: bittervoorn en kleine modderkruiper. Van beide soorten zijn bij de visbemonstering bijna honderd exemplaren aangetroffen.

Visserijbedrijf Ermo heeft ongeveer anderhalf jaar geleden meer westelijk in dezelfde hoofdwatgang ook een vrij groot aantal grote modderkruipers gevangen. De zeer ervaren vissers zijn ervan overtuigd dat de soort momenteel ook in het te verbreden traject van de Loet voorkomt, ondanks dat hij nu niet is gevangen. Grote modderkruiper staat erom bekend dat hij zelfs met elektrovisserij zeer moeilijk gevangen kan worden zolang hij in de baggerlaag verscholen zit. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid is dat nu ook het geval geweest.

Naast bittervoorn en kleine modderkruiper is dus ook grote modderkruiper in het projectgebied aanwezig. Andere beschermde vissoorten komen er niet voor.

4.4.7. Insecten

Beschermde insectensoorten zijn noch in de onderzochte bronnen noch tijdens het veldwerk aangetroffen. Beschermde insectensoorten komen niet in het gebied voor.

4.4.8. Weekdieren

Beschermde weekdiersoorten zijn noch in de onderzochte bronnen noch tijdens het veldwerk aangetroffen. Voor de platte schijfhoren is de hoofdwatergang door het ontbreken van onderwatervegetatie en een matige tot slechte waterkwaliteit (gezien de dikke organische laag en de aanwezigheid van eendenkroos) ook niet geschikt. Beschermde weekdiersoorten komen niet in het gebied voor.

5. EFFECTBEPALING

5.1. Relevante werkzaamheden

Bij de verbreding van de hoofdwatgang worden twee ingrepen uitgevoerd die negatieve effecten zouden kunnen hebben op beschermde planten en dieren:

- 1 het kappen van houtige gewassen en het kortmaaïen van de noordwestelijke oever;
- 2 het weggraven van de huidige noordwestelijke oever.

Het graven van de verbreding in de huidige zuidberm van het fietspad en de aanleg van de nieuwe oever daar hebben geen nadelige effecten voor beschermde natuurwaarden. Ter plekke komen immers geen beschermde soorten voor en deze 'deelgebieden' hebben geen beschermde status in het kader van de EHS.

5.2. Effecten op soorten in het licht van de Flora- en faunawet

5.2.1. Inleiding

Zoals in het vorige hoofdstuk is uiteengezet, komen in het projectgebied beschermde soorten voor uit de volgende groepen:

- zoogdieren (vleermuizen);
- broedvogels;
- amfibieën;
- vissen.

In de nu volgende effectbepaling worden uit deze vier soortgroepen alleen die beschermde soorten besproken, waarvan in het vorige hoofdstuk is vastgesteld dat ze in het projectgebied (kunnen) voorkomen.

5.2.2. Vleermuizen

Gezien het voornemen om de werkzaamheden in de maanden januari en februari 2014 uit te voeren, zijn tijdelijke effecten niet aan de orde. In deze periode zijn de vleermuizen immers in winterslaap in hun winterverblijven en die bevinden zich niet in het projectgebied.

Vleermuizen foerageren boven de hoofdwatgang en rond de bomen en struwelen en gebruiken de wilgenrij op de noordwestelijke oever én de bomen aan de zuidoever van de Loet als vliegroute. Deze vliegroute strekt zich kilometers verder naar het noordoosten uit (zie § 4.3 en figuur 4.2).

Maar de kap van de wilgenrij op de noordwestelijke oever betekent geen verslechtering van de functie van deze gehele vliegroute. De wilgen op de zuidoever van de Loet én de houtsingel aan de overkant van het fietspad maken er immers ook deel van uit en zullen de vliegroudefunctie geheel kunnen overnemen. Wat de vliegroudefunctie betreft is er dus ook op langere termijn geen sprake van een negatief effect.

Samen met de bosschages aan de zuidoever van de Loet zorgt de te kappen rij wilgen, met een hoogte van zo'n vijf meter (geen hoge bomen dus), voor enige beschutting boven de Loet. Het gevolg is een redelijk aantrekkelijk klimaat boven de Loet voor insecten. Hiermee heersen er voor vleermuizen ook redelijk gunstige foerageeromstandigheden.

De singel aan de weilandzijde langs het fietspad is qua hoogte en dichtheid vergelijkbaar met de te kappen rij bomen en struweel en strekt zich ook over de volle lengte van die rij uit. Na de kap blijft de huidige mate van beschutting, en daarmee de foerageerfunctie, in stand en is een verslechtering in vergelijking met de huidige situatie niet aan de orde. Ook wat dit betreft doen zich op langere termijn dus geen negatieve effecten voor de aanwezige vleermuissoorten voor.

Conclusie: op de korte en de lange termijn zijn negatieve effecten voor vleermuissoorten niet aan de orde. Een ontheffingsaanvraag is niet aan de orde.

5.2.3. Broedvogels

Broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen en die nestplaatsen zelf komen niet in het projectgebied voor. Soorten met niet-jaarrond beschermde nestplaatsen komen er wel voor, maar worden niet geschaad door de uitvoering van de werkzaamheden, omdat die plaatsvinden buiten de periode waarin ze bezig zijn met hun voortplantingsactiviteiten.

Conclusie: de werkzaamheden hebben op korte zowel als lange termijn geheel geen negatieve effecten voor broedvogels. Dit geldt ook voor broedvogels die afhankelijk zijn van jaarrond beschermde nestplaatsen en voor die nestplaatsen zelf. Een ontheffingsaanvraag is niet aan de orde.

5.2.4. Amfibieën

Tijdens de werkperiode (januari en februari 2014) bevinden de kleine watersalamander en rugstreeppad zich in hun winterverblijfplaatsen. Omdat de verbreding wordt uitgevoerd conform de Gedragscode voor Waterschappen, is voor de kleine watersalamander als tabel 2-soort een vrijstelling aan de orde. Voor de tabel 3-soort rugstreeppad is dat niet het geval.

De rugstreeppad zoekt zijn overwinteringsplek buiten de invloedssfeer van water, in ruigten en bosjes en liefst onder stenen en tegels, grof hout en dergelijke. Verspreid in de omliggende polders liggen door omvang en ruimtelijke isolatie geschikte plaatsen voor overwintering. De lokale populatie zal dan ook overwegend daar overwinteren. Het struweel aan de overzijde van de Loet lijkt misschien geschikt als overwinteringsgebied, maar is dat niet omdat de Loet voor rugstreeppadden te breed is om over te steken.

De te kappen wilgenrij is met zijn beperkte breedte nogal verstoringsgevoelig. Zij is daarom hoogstens matig geschikt als overwinteringsgebied. In het plan van aanpak is opgenomen dat uiterlijk medio oktober, dus vóór de rugstreeppad zijn overwinteringsverblijf opzoekt, de ondergroei geheel kort gemaaid wordt en stenen en tegels, dood grof hout en dergelijke worden verwijderd. Hierdoor wordt de strook vóór het moment dat rugstreeppadden er zouden arriveren voor overwintering ongeschikt. Bovendien lijkt de singel aan de overzijde van het fietspad in de relevante kenmerken sterk op de te kappen strook. Rugstreeppadden die vanuit de noordelijk gelegen weilanden in deze richting op zoek gaan naar een overwinteringsgebied, zullen eerder voor deze singel langs het fietspad kiezen: daar komen ze vanuit het grasland immers eerder terecht.

Negatieve effecten voor de rugstreeppad door de werkzaamheden waren al minimaal door de beperkte geschiktheid van de te kappen strook als overwinteringsgebied en door de specifieke ligging ervan. Door vóór de overwinteringsperiode de berm kort te maaien en de ondergroei en de elementen waar de rugstreeppad onder kan kruipen te verwijderen, worden negatieve effecten geheel uitgesloten.

Conclusie: de rugstreeppad ondervindt op de korte en op de lange termijn geen negatieve effecten van de werkzaamheden. Een ontheffingsaanvraag is niet aan de orde.

5.2.5. Vissen

Permanente effecten zijn voor de (beschermde en andere) vissoorten niet aan de orde, omdat de Loet met zijn nieuwe breedte een biotoop zal vormen dat geheel vergelijkbaar is met het huidige.

Bij de werkzaamheden in de hoofdwatgang zijn tijdelijke negatieve effecten voor de tabel 3-soorten bittervoorn en grote modderkruiper en de tabel 2-soort kleine modderkruiper niet ondenkbaar. Omdat de uitvoering gebeurt aan de hand van de Gedragscode voor Waterschappen, heeft HHSK een vrijstelling wat betreft de tabel 2-soort kleine modderkruiper. Dit geldt niet voor de tabel 3-soorten grote modderkruiper en bittervoorn.

Het gaat dan om effecten in de zin van artikel 11: schade aan vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde vissoorten dan wel het niet behouden van de functionaliteit daarvan. Hiervoor bestaat een ontheffingsplicht.

Bij de verbreding van de Loet wordt zorgvuldig en met inachtneming van de zorgplicht gehandeld en worden passende maatregelen toegepast om het doden en verwonden van bittervoorns en grote modderkruipers te voorkomen. Zoals vermeld in de soortenstandaards van de Overheid voor bittervoorn en grote modderkruiper, is een ontheffingsplicht ingevolge van artikel 9 daarom niet aan de orde.

Van verontrusting zal mogelijk wel sprake zijn, maar slechts tijdelijk en op beperkte schaal. Omdat de werkzaamheden op geen enkele manier ten doel hebben om bittervoorns en grote modderkruipers opzettelijk te verontrusten, is ook ontheffingsplicht ingevolge van artikel 10 niet aan de orde.

Conclusie: op de lange termijn zijn negatieve effecten voor de tabel 3-soorten bittervoorn en grote modderkruiper uitgesloten. Op de korte termijn (tijdens het vergraven van de huidige oever) kunnen beide vissoorten wel schade ondervinden. Een ontheffing dient te worden aangevraagd ingevolge artikel 11 van de Flora- en faunawet.

5.3. Effecten in het kader van de EHS

De hoofdwatgang de Loet en het daaraan grenzende bosschage zijn onderdeel van de EHS. Daarmee raakt het projectgebied aan die EHS. Ter plekke heeft de EHS als beleidsdoel 'bestaande natuur en prioritaire nieuwe natuur', zodat hier in ieder geval ook een afweging gemaakt moet worden ten aanzien van natuurwaarden. Een belangrijk deel hiervan valt samen met de effectbepaling in het kader van de Flora- en faunawet, ten aanzien van beschermde soorten. De resultaten daarvan staan in de voorgaande paragrafen.

Een ander deel van de EHS-afweging betreft de gevolgen van de ingreep en veranderingen voor de mogelijkheden om die 'bestaande natuur' te onderhouden en die 'prioritaire nieuwe natuur' te ontwikkelen. Hierbij gaat het om de effecten van de ingreep op het functioneren van het gebied als ecosysteem(-onderdeel).

De ingreep laat de zuidelijke, meer natuurlijke oever van de hoofdwatgang ongemoeid. Daarnaast betreft de ingreep alleen een verbreding van de hoofdwatgang: de diepte ervan en de vorm van de noordoever blijven hetzelfde. De rol van het projectgebied als onderdeel van het ecosysteem verandert hiermee in ieder geval niet in negatieve zin.

Landschappelijke doelen zijn op zich niet aan de orde, want volgens de informatie van de Provincie Zuid-Holland voor dit gebied niet opgevoerd als een EHS-beleidsdoel. Toch moeten ze ingevolge de wel geldende doelen wel worden meegewogen.

De gekozen aanpak betreft een eenzijdige verbreding van de Loet en het intact houden van alle landschappelijk bepalende kenmerken. Alleen een rij wilgen wordt gekapt, maar deze staat vlakbij en tussen andere soortgelijke houtsingel en bosschages. Ook de landschappelijke waarde van dit deel van de hoofdwatgang wordt alles bijeengenomen niet aangetast.

Conclusie: in het licht van de EHS-wet- en regelgeving zijn negatieve effecten niet aan de orde.

6. MAATREGELEN

6.1. Inleiding

Negatieve effecten op beschermde planten en dieren dienen zo veel mogelijk te worden voorkomen. Daarom zijn in dit hoofdstuk allereerst algemene voorzorgsmaatregelen opgenomen ter voorkoming van verstoring of schade aan beschermde natuurwaarden. Als de voorzorgsmaatregelen niet afdoende zijn kunnen mitigerende dan wel compenserende maatregelen genomen worden, om de specifieke functionaliteit die het gebied voor aanwezige beschermde soorten heeft (als bijvoorbeeld vaste rust- en verblijfplaats, voortplantings- of foerageergebied) te garanderen.

De maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol, afgestemd op de daadwerkelijke, gedetailleerde planning en werkzaamheden. Dit protocol zal worden opgesteld zodra bevoegd gezag hierop heeft gereageerd, zodat die opmerkingen in het protocol kunnen worden meegenomen.

6.2. Algemene voorzorgsmaatregelen

Zorgplicht

Voor alle soorten, ongeacht hun beschermingsstatus via natuurwetgeving, geldt de zorgplicht. Deze schrijft voor dat eenieder voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Kwetsbare periode

Een groot deel van de mogelijke schade aan beschermde soorten is te voorkomen door buiten de kwetsbare perioden te werken: buiten voortplantings- en overwinteringsperiode. Tegen de achtergrond van de noodzaak niet te lang te wachten met de uitvoering, is er voor dit project voor gekozen in ieder geval buiten de voortplantingsperiode te werken.

Gebruik kunstlicht

Waar mogelijk wordt geen gebruik gemaakt van kunstlicht in de periode tussen zonsondergang en -opkomst, zie voor de zon-op-zon-onder-tijden:

<http://www.knmi.nl/klimatologie/achtergrondinformatie/zonop2014.pdf>

Toe te passen materieel

Bij de keuze van het toe te passen materieel wordt streng gelet op een minimale druk op de bodem in en buiten het (toekomstige) water.

6.3. Op soorten(groepen) gerichte maatregelen

6.3.1. Rugstreeppad

De berm en de ondergroei van de te kappen wilgenrij langs de oever wordt zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk vóór eind oktober, geheel kort gemaaid en tot aan het begin van de werkzaamheden zo gehouden. Ook worden alle mogelijke schuilplaatsen in deze strook, als tegels, houtblokken en stronken, grondig verwijderd. Op deze manier wordt de strook ongeschikt als overwinteringsgebied voor rugstreeppadden. Deze maatregel maakt deel uit van het oorspronkelijk plan van aanpak.

6.3.2. Grote modderkruiper en bittervoorn

- Voorafgaand aan het begin van de werkzaamheden dient de oeervervegetatie in het te vergraven traject met een maaikorf te worden weggemaaid. Dit geldt ook de onderwatervegetatie, tot op minimaal 10 cm boven de bodem (in geen geval in de bodem) en tot een tot twee meter uit de waterlijn. Hierdoor wordt dit deel van de oever ongeschikt als leefgebied voor beide vissoorten, die dan (tijdelijk) elders hun heil gaan zoeken.

- De huidige oeverlijn wordt als allerlaatste weggegraven. Dit betekent dat eerst op het land de graafwerkzaamheden op het land uitgevoerd, inclusief het profiel van de nieuwe oever. Hierbij wordt een strook van ongeveer een meter van de huidige oever intact gelaten, of zoveel minder als met het oog op de stabiliteit van de oever mogelijk is. Deze oeverstrook wordt als allerlaatste weggegraven, waarmee de verstoring in het huidige watermilieu (zoals door vertroebeling) tot een minimum beperkt blijft.
- Bij het vergraven van de huidige oever dient krap gewerkt te worden: beslist niet verder onder de waterlijn dan strikt noodzakelijk is.
- Eventuele werkzaamheden in het huidige waterlichaam mogen niet worden uitgevoerd als de temperatuur van de lucht lager is dan 0° Celsius, of als er ijs op het water ligt.

6.4. Goedgekeurde gedragscodes

Een door het ministerie van Economische Zaken (EZ) goedgekeurde gedragscode kan worden gehanteerd voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Deze is alleen geldig voor soorten uit tabel 2. De werkzaamheden dienen voor de lokale verbreding van de Loet in een toegesneden ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt.

Voor soorten van tabel 3 mag de gedragscode alleen gebruikt worden voor werkzaamheden die vallen onder 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik'. De mitigerende maatregelen voor tabel 3-soorten dienen ook in een ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt.

In deze zin kan HHSK de verbreding van de Loet uitvoeren volgens de Gedragscode voor de Unie van Waterschappen. Sinds 6 februari 2012 is de vernieuwde Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen van kracht. Ten opzichte van de vorige versie zijn enkele wijzigingen doorgevoerd. Zo zijn er naast tabel 2- en 3-soorten nu ook vogels in opgenomen en is de gedragscode aangepast op onderwerpen die gekoppeld zijn aan de Waterwet, die in 2009 in werking is getreden.

7. TOETSING AAN DE RELEVANTE NATUURBESCHERMINGSWETGEVING

7.1. Flora- en faunawet

7.1.1. Wettelijk belang van het project

Met de lokale verbreding worden de functies van de Loet als hoofdwatgang geoptimaliseerd. Deze voldoet nu niet aan de eisen van HHSK. Omdat de hoofdwatgang krasser is gedimensioneerd dan in de huidige omstandigheden noodzakelijk, is de stroomsnelheid te hoog. Door realisatie van gemaal Hillekade (ten oosten van het projectgebied) is bovendien de afvoerfunctie van de hoofdwatgang toegenomen, waarmee het debiet van de Loet eens te meer ontoereikend is geworden.

De voorgenomen verbreding van een deel van de Loet maakt deel uit van het maatregelenpakket in het kader van het Veenweidepact en van het Watergebiedsplan Krimpenerwaard. Onderdeel van dit watergebiedsplan is een pakket aan maatregelen om een basiswatersysteem voor de Krimpenerwaard te realiseren. Dit watersysteem faciliteert de huidige waterhuishoudkundige functies, maar ook de door andere overheden geplande natuurontwikkeling in het gebied.

Tegen deze achtergronden vormen de volgende belangen de motivatie van de voorgenomen ingreep:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende redenen van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j);
- Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom.

7.1.2. Alternatievenafweging

Tabel 3-soorten bittervoorn en grote modderkruiper ondervinden schade door de voorgenomen werkzaamheden, zij het ten hoogste slechts tijdelijk. Niettemin dient daarom een alternatievenafweging te worden gemaakt.

Alternatieve locatie

Op grond van de maatregelenbeschrijving uit het Watergebiedsplan is een alternatieve locatie voor de verbreding op zich niet aan de orde. Verbreding aan de andere oever is evenmin aan de orde, omdat daar de schade voor beschermde natuurwaarden groter zou zijn.

Alternatieve werkwijze

Alternatieven voor de gekozen werkwijze zijn niet aan de orde. Waar een groter debiet nodig is, zijn er twee mogelijkheden: verbreding of verdieping van de watgang. Verdieping leidt in het veenweidegebied al snel tot oeverinstabiliteit, en geeft bovendien niet het voordeel van extra waterbergingruimte.

De volgorde van vergraving (eerst op het droge, op het laatst pas aan de huidige oever), is gericht op minimalisering van effecten. Elk alternatief voor deze aanpak is met het oog op de beschermde soorten minder geschikt.

Bij de keuze van het toe te passen materieel wordt streng gelet op een minimale impact op de bodem in en buiten het water. Elk alternatief is met het oog op de natuurwaarden dus een verslechtering.

Alternatieve uitvoeringsperiode

Onder andere in verband met de ontheffingprocedure is vervroeging van de uitvoering niet aan de orde. Uitstel evenmin, omdat het werk dan gebeurt in de voortplantingsperiode, waarin de meeste besproken soorten in het projectgebied aanzienlijk kwetsbaarder zijn dan in de voorgenomen uitvoeringsperiode.

7.2. Wet- en regelgeving EHS

Het projectgebied ligt aan de Loet, die met de zuidelijk aanpalende bosschages onderdeel zijn van de EHS, met als beleidsdoel 'bestaande natuur en prioritaire nieuwe natuur'. Tegen de achtergrond van dit doel is er geen sprake van schade door de voorgenomen verbreding, en ook niet door de werkzaamheden daartoe. Dit geldt niet alleen de natuurwaarden die er momenteel aanwezig zijn, maar ook de mogelijkheden om die 'bestaande natuur' te onderhouden en die 'prioritaire nieuwe natuur' te ontwikkelen.

Vanuit de EHS-wet- en regelgeving bestaan tegen de ingreep geen andere bezwaren als die in het kader van de Flora- en faunawet. Nadere stappen ten aanzien van de EHS wet- en regelgeving hoeven dus niet te worden genomen.

8. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

8.1. Samenvatting

8.1.1. Aanleiding

Het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) is voornemens om een deel van een hoofdwatgang De Loet nabij het natuurgebied Het Goudmijntje (onder Ouderkerk aan den IJssel) te verbreden. Doel hiervan is het verbeteren van de waterhuishoudkundige situatie conform de beleidsdoelen van de Provincie Zuid-Holland. Hierin begrepen is ook het vergroten van de ruimte voor geplande natuurontwikkeling in het gebied.

De verbreding gebeurt eenzijdig, aan de noordoever, en is gepland in de maanden januari en februari 2014.

8.1.2. Toetsingskaders

De toetsingskaders voor dit initiatief zijn de Flora- en faunawet en de wet- en regelgeving voor de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het projectgebied maakt deel uit van de EHS, met als beleidsdoel 'bestaande natuur en prioritaire nieuwe natuur'. Omdat het gebied ver buiten het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt, is toetsing aan de Natuurbeschermingswet niet aan de orde.

8.1.3. Aanwezige beschermde natuurwaarden

In het projectgebied komen enkele streng beschermde diersoorten voor. Negatieve effecten door het voorgenomen plan van aanpak en de uitvoeringsperiode zijn niet uit te sluiten voor twee streng beschermde vissoorten: bittervoorn en grote modderkruiper. Met bepaalde (in deze toets beschreven) mitigerende maatregelen zijn deze effecten te minimaliseren. Voor de andere (streng) beschermde soorten zijn negatieve effecten niet aan de orde.

8.1.4. Toets aan de Flora- en faunawet

De voorgenomen ingreep betreft een geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. De uitvoering geschiedt conform de Gedragscode voor Waterschappen. Voor tabel 2-soorten bestaat daarom vrijstelling.

Bittervoorn en grote modderkruiper zijn tabel 3-soorten, waarvoor in deze context geen vrijstelling bestaat in het kader van de Flora- en faunawet. Een ontheffing dient daarom te worden aangevraagd in verband met de aanwezigheid van bittervoorn en grote modderkruiper.

De aanwezigheid van beide soorten is genoegzaam vastgesteld om dit oordeel en de effecten goed te kunnen onderbouwen.

Met de voorgestelde mitigerende maatregelen worden de eventuele negatieve effecten voor beide soorten sterk verzacht, zelfs nagenoeg geheel voorkomen. Volledig uit te sluiten zijn ze echter niet.

Het wettelijk belang van de ingreep valt in de volgende categorieën:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende redenen van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j);
- Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom.

Voor de voorgenomen wijze van uitvoering bestaat geen alternatieve aanpak of locatie.

8.1.5. Toets aan de EHS-wet- en regelgeving

Wat betreft de wet- en regelgeving van de EHS, waarin aan het projectgebied het beleidsdoel 'bestaande natuur en prioritaire nieuwe natuur' is toegekend, bestaan tegen de ingreep geen andere bezwaren als die ten aanzien van de Flora- en faunawet.

8.2. Conclusie

Voor bittervoorn en grote modderkruiper dient in het kader van de Flora- en faunawet een ontheffing te worden aangevraagd. Nader veldonderzoek hiervoor is niet nodig.

Ten aanzien van de EHS-wet- en regelgeving bestaan er geen nadere bezwaren tegen de voorgenomen verbreding van de Loet.

8.3. Aanbevelingen en advies

Voor de uitvoering van de werkzaamheden gelden nog de volgende aanbevelingen:

- Er dient een werkprotocol te worden opgesteld om het zorgvuldig handelen te waarborgen en controleerbaar te maken.
- Bij de uitvoering van de werkzaamheden aan de waterlijn (huidige oever) dient een ecologisch deskundige op het vlak van vissen te worden betrokken.

9. ONTHEFFINGSAANVRAAG

9.1. Soorten en wetsartikelen

9.1.1. Soorten

Voor de meeste beschermde soorten in het projectgebied kan verstoring geheel worden voorkomen met de gekozen aanpak en de voorgestelde mitigerende maatregelen. Voor de grote modderkruiper en bittervoorn zullen negatieve effecten door aanpak en maatregelen zo veel mogelijk worden beperkt, maar wellicht niet geheel worden voorkomen.

Deze effecten spelen alleen op de korte termijn, tijdens de vergraving van de huidige oever. Na de verbreding van de Loet zullen langs de nieuw aan te leggen oever opnieuw functionele vaste rust- en verblijfplaatsen van bittervoorn en grote modderkruiper ontwikkelen. Lange termijneffecten zijn hiermee niet aan de orde.

9.1.2. Van toepassing zijnde wetsartikel

Vanwege de (korte termijn-)effecten dient voor grote modderkruiper en bittervoorn een ontheffing te worden aangevraagd ingevolge artikel 11 van de Flora- en faunawet:

- Het beschadigen/vernielen/uithalen/wegnemen/verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen van bittervoorn en grote modderkruiper dan wel het niet behouden van de functionaliteit daarvan.

9.1.3. Niet van toepassing zijnde wetsartikel

Bij de verbreding van de Loet wordt zorgvuldig en met inachtneming van de zorgplicht gehandeld en worden passende maatregelen toegepast om het doden en verwonden van bittervoorns en grote modderkruipers te voorkomen. Zoals vermeld in de soortenstandaards voor beide soorten, is een ontheffingsplicht ingevolge van artikel 9 daarmee niet aan de orde.

Omdat de werkzaamheden op geen enkele manier ten doel hebben om bittervoorns en grote modderkruipers opzettelijk te verontrusten, is ook verbodsbepaling 10 niet aan de orde.

Artikel 8 (met betrekking tot beschermde planten), artikel 12 (specifiek met betrekking tot eieren) en artikel 13 (met betrekking tot het bemachtigen en verplaatsen van dieren) zijn geheel niet van toepassing op de voorgenomen werkzaamheden.

9.2. Procedure en tijdpad ontheffingsaanvraag

De initiatiefnemer doet de ontheffingsaanvraag rechtstreeks aan Dienst Regelingen. Samen met het aanvraagformulier voor de ontheffing worden twee exemplaren van deze toets (tevens ecologische onderbouwing) en van het ontwerpplan opgestuurd naar:

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en Ontheffingen Uitvoering
Postbus 19530
2500 CM Den Haag

De behandeling van een ontheffingsaanvraag verloopt volgens de procedure van de Algemene wet bestuursrecht. Dienst Regelingen, het bevoegd gezag die de aanvraag beoordeelt, hanteert een wettelijke termijn van dertien weken om tot een besluit te komen. Deze reactietermijn kan vier tot zes maanden worden verlengd als hiertoe aanleiding is. De praktijk wijst uit dat ten aanzien van ingediende ontheffingsaanvragen met de laatstgenoemde termijn rekening gehouden moet worden.

Indien Dienst Regelingen geen bezwaren heeft tegen de voorgenomen ingreep, krijgt de aanvrager in eerste instantie een voorlopige ontheffing. Na afgifte hiervan hebben derden nog zes weken de tijd om bezwaar aan te tekenen. Tijdens de bezwarentermijn mag op eigen risico wel begonnen worden met de werkzaamheden. Mocht bezwaar worden aangetekend, dan zal de minister beslissen of wel of geen definitieve ontheffing wordt verleend. Als de minister besluit niet mee te gaan in de bezwaren, kan in beroep worden gegaan bij de bestuursrechter. Dit beroep kan meer dan een jaar in beslag nemen.

Indien Dienst Regelingen beoordeelt dat een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet nodig is wordt een positieve afwijzing afgegeven. Met de inachtneming van de zorgplicht en de voorgeschreven mitigerende maatregelen kan het werk dan zonder ontheffing worden uitgevoerd.

10. BRONNEN

Geraadpleegde literatuur:

- Stumpel, T., Strijbosch, H., *Veldgids amfibieën en reptielen*, KNNV Uitgeverij, Utrecht 2006.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, *De Nederlandse Libellen (Odonata)*, Nederlandse Fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden 2002.
- Lange, R., e.a., *Zoogdieren van West-Europa*, Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming i.s.m. Natuurmonumenten, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 2003.
- Dietz, C., Helversen von, O., Nill, D., *Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*, Utrecht 2011.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, *Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000*, Nederlandse Fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden 2002.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON), *De amfibieën en reptielen van Nederland*, Nederlandse Fauna 9, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden 2009.
- Jonsson, L., *Vogels van Europa, Noord-Afrika en Midden-Oosten*, Stockholm, 1993.
- Emmerik van, W.A.M, Nie de, H.W., *De zoetwatervissen van Nederland, Ecologisch bekeken*, Vereniging Sportvisserij Nederland, Bilthoven 2006.
- Boesveld A., Gmelig Meyling A.W., Van Lente I., *Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2011. Platte Schijfhoren, Anisus vorticulus*, Stichting Anemoon, 2011.

Geraadpleegde internetpagina's:

- www.mineleni.nl
- www.waarneming.nl
- www.vleermuis.net
- www.ravon.nl
- www.vlindernet.nl
- www.libellennet.nl
- www.zuid-holland.vissenatlas.nl
- www.zoogdieratlas.nl

BIJLAGE 1

Natuurwetgeving

In Nederland zijn ten aanzien van natuurwetgeving twee wetten en twee richtlijnen van toepassing:

- Vogelrichtlijn;
- Habitatrichtlijn;
- Natuurbeschermingswet;
- Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet en de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn beschermen gebieden, die in het kader hiervan zijn aangewezen. De Flora- en faunawet is meer soortgericht en geldt daar waar beschermde soorten voorkomen.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die in 1979 is vastgesteld en is gericht op de bescherming van vogelsoorten binnen de Europese Unie (EU). De richtlijn verplicht de lidstaten tot de instandhouding van de in het wild levende vogelsoorten op hun grondgebied en heeft betrekking op de bescherming van vogels, hun eieren, nesten en leefgebieden.

De richtlijn draagt tevens zorg voor de extra bescherming van broed- en trekvogels die:

- met uitsterven worden bedreigd;
- gevoelig zijn voor veranderingen in de leefomgeving;
- als bijzonder zeldzaam beschouwd worden;
- bescherming nodig hebben vanwege de eisen die ze aan hun habitat stellen.

Voor de vogels, die genoemd zijn op de lijst van kwalificerende soorten, heeft de minister Speciale Beschermingszones (SBZ's) aangemeld en deze zijn als zodanig aangewezen door de EU. In deze gebieden en daar buiten mogen geen handelingen worden verricht, die een negatief effect hebben op de voorkomende beschermde vogels (o.a. omtrent het doden, vangen of verstoren). Voor de aangewezen Vogelrichtlijngebieden geldt ook het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en het daarmee samenhangende toetsings- en afwegingskader, zoals in artikel 6 van de Habitatrichtlijn is opgenomen.

Habitatrichtlijn

De Europese Habitatrichtlijn is complementair aan de Vogelrichtlijn en richt zich op de bescherming van bijzondere planten- en diersoorten (uitgezonderd vogels) en hun leefgebieden.

De in de Habitatrichtlijn genoemde maatregelen zijn gericht op:

- het behoud van natuurlijke habitat en ecosystemen;
- de bescherming van leefgebieden van bepaalde dieren en planten.

Met de richtlijn wordt getracht een Europees ecologisch netwerk tot stand te brengen (Natura 2000), zodat migratie van planten- en diersoorten binnen de EU mogelijk wordt gemaakt.

Zowel voor soorten als natuurlijke habitat kunnen door de lidstaten SBZ's aangemeld worden (gebieden van communautair belang). Deze moeten door de Europese Commissie worden goedgekeurd. Activiteiten, die de soorten en habitat binnen een SBZ aantasten, zijn verboden. Tevens moeten de milieueffecten van deze activiteiten worden beoordeeld. Wanneer een activiteit van groot openbaar belang (activiteit i.v.m. menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of verbetering van het milieu) is, kan in sommige gevallen ontheffing worden verleend. Wel moeten dan respectievelijk mitigerende en/of compenserende maatregelen worden genomen.

In bijlage I van de Habitatrichtlijn wordt de beschermde habitat genoemd. In bijlage II zijn de planten- en diersoorten genoemd, waarvan de habitat beschermd moet worden om deze soorten in stand te houden. Een aantal van deze soorten heeft een prioritaire status, wat inhoudt dat niet alleen de soort, maar ook de leefomgeving hiervan als beschermd beschouwd moet worden.

In bijlage IV worden de soorten genoemd die strikte bescherming genieten. Het is verboden deze soorten te doden, te vangen, te verontrusten of hun habitat aan te tasten. Dit geldt niet alleen binnen de SBZ's, maar ook daar buiten. Veel soorten uit bijlage IV zijn ook genoemd in bijlage II.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet is een gebiedsbeschermingswet, waarin de aanwijzing van gebieden als 'Beschermd natuurmonument' is geregeld. In de beschermde gebieden zijn handelingen die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of planten en dieren verboden zonder vergunning.

In 1998 is de Natuurbeschermingswet herzien. Sindsdien is het voor de minister van Economische Zaken (EZ) mogelijk beschermde landschapsgezichten aan te wijzen, alsmede gebieden die wegens internationale verplichtingen beschermd moeten worden (SBZ's). Daarnaast heeft het Rijk een aantal beschermingstaken gedelegeerd aan de provincies (o.a. verlenen van vergunningen).

In 2005 is de Natuurbeschermingswet gewijzigd. Het doel van deze wijziging is de gebiedsbeschermingscomponent van de Vogel- en Habitatrichtlijn beter te verankeren in de Nederlandse natuurwetgeving.

De nieuwe Natuurbeschermingswet bestaat uit drie onderdelen:

- aanwijzing van vogel- en habitatrichtlijngebieden (artikel 10a);
- beheer van deze gebieden (artikel 19a, 19b en 19c);
- toetsen van plannen, projecten en andere handelingen in of nabij deze gebieden (artikel 19d, 19e, 19f, 19g en 19h).

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gericht op de bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten en is sinds 1 april 2002 in werking. Sinds augustus 2009 is een aangepaste beoordeling van toepassing en sinds juli 2012 is een aanscherping van de aangepaste beoordeling van toepassing. De Flora- en faunawet is een raamwet, hetgeen inhoudt dat alleen de hoofdlijnen zijn opgenomen. De uitwerking van deze hoofdlijnen is geregeld in aparte besluiten en regelingen.

De Flora- en faunawet is ontstaan uit een aantal Nederlandse soortbeschermingswetten (Vogelwet 1936, Wet Bedreigde Uitheemse Dier- en Plantensoorten, Jachtwet, Nuttige dierenwet 1914 en hoofdstuk V van de Natuurbeschermingswet) en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn.

Deze Europese soortbescherming heeft met de Flora- en faunawet een Nederlandse vertaling gekregen en vervangt deze. Ook de Nederlandse soortbeschermingswetten zijn vanaf de inwerkingtreding vervangen door de Flora- en faunawet.

Hoofdstuk II (artikel 3, eerste en tweede lid, en artikel 4, eerste, tweede en derde lid) van deze wet bevat bepalingen aangaande de aanwijzing van beschermde planten- en diersoorten. De aanwijzing op nationale gronden heeft plaatsgevonden bij Algemene Maatregel van Bestuur (Staatsblad 523 28 november 2000, Staatscourant 13 maart 2002). Internationaal gezien zijn bij ministeriële regeling de soorten overgenomen uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

Uitgangspunt in de Flora- en faunawet is het "nee-tenzij"-beginsel. Beschermen staat voorop, ingrijpen is bij uitzondering mogelijk. Het beschermen van soorten wordt door de wet op twee manieren mogelijk gemaakt:

1) *Het verbieden van een aantal handelingen, die schadelijk zijn voor beschermde planten of dieren.*

Op basis van artikel 8 is het verboden om beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen. De artikelen 9 tot en met 12 zijn gericht op het beschermen van diersoorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (art. 9), opzettelijk te verontrusten (art. 10), nesten, holen, andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (art. 11) en eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (art 12).

2) *Het aanwijzen van kleine terreinen of objecten als beschermde leefomgeving.*

Hoofdstuk IV bepaalt dat Gedeputeerde Staten de mogelijkheid hebben om plaatsen die van grote betekenis zijn voor een beschermde planten- of diersoort aan te wijzen als beschermde leefomgeving.

Op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet kan ontheffing worden verleend voor handelingen, die in strijd zijn met de verboden uit de wet. Per 23 februari 2005 is het een en ander veranderd ten aanzien van de ontheffingen voor de Flora- en faunawet. Aanleiding hiervoor is het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met de wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere aanwijzingen (AMvB artikel 75).

Met de komst van AMvB artikel 75 is niet meer altijd een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Dat scheelt het doorlopen van de tijdrovende ontheffingsprocedure. Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen geldt nu een vrijstellingsregeling. Kort gezegd komt de regeling hierop neer:

Als uw werkzaamheden vallen onder reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkeling, geldt in veel gevallen een vrijstelling. Er zijn twee soorten vrijstellingen:

- 1) een algemene vrijstelling (voor algemene soorten, deze zijn opgenomen in tabel 1);
- 2) een vrijstelling op voorwaarde dat u handelt conform een goedgekeurde gedragscode (voor zeldzamer soorten, opgenomen in tabel 2).

Bij de vrijstellingsregeling zijn twee criteria belangrijk: de zeldzaamheid van de aangetroffen soort en de ingrijpendheid van de werkzaamheden. Hoe zeldzamer de soort en hoe ingrijpender de activiteit, hoe strikter de regeling. Als uw werkzaamheden niet vallen onder reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkeling en er is een reële kans van schade aan beschermde dieren of planten, dan moet vooraf een ontheffing worden aangevraagd.

Voor zeldzame soorten (deze zijn opgenomen in tabel 3) is ten aanzien van de genoemde werkzaamheden geen vrijstelling van toepassing en moet ook ontheffing worden aangevraagd. Wanneer een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet wordt aangevraagd dient voor tabel 3-soorten ook het wettelijk belang van de ingreep aangegeven te worden. Bij een ruimtelijke ingreep gaat het doorgaans om de volgende belangen:

- Bescherming van flora en fauna (belang b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d);
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (belang e);
- Uitvoeren van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (belang j).

Voor tabel 3-soorten, die ook in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen (waaronder alle vleermuizen), kan alleen een ontheffing worden afgegeven voor belang b, d en e.

Rode lijsten

Op Rode lijsten staan soorten die worden bedreigd in hun voortbestaan. In Nederland is inmiddels voor negen soortgroepen een Rode lijst gepubliceerd in de Staatscourant:

- vogels;
- dagvlinders;
- zoogdieren;
- reptielen en amfibieën;
- paddenstoelen;
- libellen;
- krekels en sprinkhanen;
- korstmossen;
- zoetwatervissen.

De Rode lijsten komen voort uit het Verdrag van Bern. Dit verdrag vraagt bijzondere aandacht voor soorten, die met uitsterven worden bedreigd en kwetsbaar zijn. Rodelijstsoorten genieten geen wettelijke bescherming. Wel is in de Flora- en faunawet (artikel 7) wettelijk vastgelegd dat de overheid zich inzet voor de bescherming van deze soorten en onderzoek naar deze soorten bevordert. Provinciale en gemeentelijke overheden en terreinbeherende instanties worden geacht om rekening te houden met de Rode lijsten bij het uitvoeren van beheer en het formuleren van beleid.